

Kontakty z Mediami
i Informacja

Trybunał Sprawiedliwości Unii Europejskiej
KOMUNIKAT PRASOWY nr 48/17

Luksemburg, 10 maja 2017 r.

Wyrok w sprawie C-133/15

H.C. Chavez-Vilchez i in. / Raad van bestuur van de Sociale
verzekeringsbank i in.

Obywatel państwa nienależącego do Unii może, jako rodzic małoletniego dziecka posiadającego obywatelstwo Unii, powoływać się na pochodne prawo pobytu w Unii

Okoliczność, że drugi rodzic, będący obywatelem Unii, mógłby sam sprawować faktycznie na co dzień opiekę nad dzieckiem jest istotna, jednak sama w sobie nie wystarcza do uzasadnienia odmowy wydania zezwolenia na pobyt. Należy jeszcze ustalić, że nie istnieje pomiędzy dzieckiem a rodzicem będącym obywatelem państwa niezależnego do UE taki stosunek zależności, że decyzja o odmowie przyznania temu rodzicowi prawa pobytu zmuszałaby dziecko do opuszczenia terytorium Unii.

H. C. Chavez-Vilchez, obywatelka Wenezueli, przybyła do Niderlandów z wizą turystyczną. Z jej związku z obywatelem niderlandzkim w 2009 r. urodziło się dziecko, które posiada obywatelstwo niderlandzkie. Rodzice z dzieckiem mieszkali w Niemczech do czerwca 2011 r., kiedy to H.C. Chavez-Vilchez i jej dziecko zostali zmuszeni do opuszczenia zajmowanego przez rodzinę mieszkania. H.C. Chavez-Vilchez sprawuje od tamtej pory pieczę nad swoim dzieckiem. Ponadto oświadczyła ona, że ojciec dziecka nie uczestniczy ani w kosztach jego utrzymania, ani w jego wychowaniu. Jednak ze względu na brak dokumentu pobytowego jej wniosek o przyznanie pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych został przez organy niderlandzkie oddalony.

Sytuacja siedmiu pozostałych osób, obywaterek państw niezależnych do Unii, wykazuje podobieństwa z sytuacją H.C. Chavez-Vilchez: chodzi o matki jednego lub kilkorga dzieci posiadających obywatelstwo niderlandzkie, których ojcowie posiadają obywatelstwo niderlandzkie. Wszystkie te dzieci zostały uznane przez swych ojców, ale mieszkają głównie, a nawet wyłącznie ze swymi matkami. Sprawy te jednak różnią się od siebie w odniesieniu do relacji pomiędzy rodzicami a dziećmi w zakresie prawa do pieczy i ponoszenia kosztów utrzymania, sytuacji matek w zakresie prawa pobytu na terytorium Unii, a także sytuacji samych małoletnich dzieci. Poza tym, w odróżnieniu od przypadku H.C. Chavez-Vilchez, małoletnie dzieci siedmiu pozostałych osób nigdy nie skorzystały z prawa do swobodnego przemieszczania się w tym znaczeniu, że mieszkają one od urodzenia w państwie członkowskim, którego obywatelstwo posiadają (czyli w Niderlandach).

Centrale Raad van Beroep (sąd apelacyjny w sprawach z zakresu zabezpieczenia społecznego i służby cywilnej, Niderlandy), rozstrzygając spory dotyczące odmowy przyznania przez organy niderlandzkie matkom, których dotyczy ta sprawa, pomocy społecznej i zasiłków rodzinnych, postanowił zwrócić się do Trybunału Sprawiedliwości z pytaniami prejudycjalnymi. Sąd ten zmierza do ustalenia, czy osoby, których dotyczy ta sprawa, jako matki dzieci będących obywatelami Unii, mogą wywodzić prawo pobytu z art. 20 TFUE (obywatelstwo Unii) w okolicznościach właściwych dla każdej z nich. W przypadku udzielenia na to pytanie odpowiedzi twierdzącej, zainteresowane mogłyby korzystać w stosownym przypadku z pomocy społecznej lub zasiłków rodzinnych na podstawie ustawodawstwa niderlandzkiego. Centrale Raad van Beroep dąży w szczególności do ustalenia, jakie znaczenie należy przypisać faktowi, że ojciec będący obywatelem Unii mieszka w Niderlandach lub w Unii rozpatrywanej jako całość.

W ogłoszonym dzisiaj wyroku Trybunał na wstępie podkreślił, że sytuację H.C. Chavez-Vilchez i jej dziecka, którzy skorzystali z prawa do swobodnego przemieszczania się, należy badać przede wszystkim w świetle art. 21 TFUE (swobodne przemieszczanie się i pobyt obywateli Unii na

terytorium państw członkowskich) i dyrektywy 2004/38¹ (mającej na celu ułatwienie korzystania ze swobody przemieszczania się i pobytu). Do sądu niderlandzkiego należy oceniać w tym zakresie, czy warunki ustanowione w tej dyrektywie są spełnione, tak że H.C. Chavez-Vilchez może powoływać się na pochodne prawo pobytu. Gdyby tak nie było, jej sytuację oraz sytuację jej dziecka należy zbadać w świetle art. 20 TFUE, tak jak w przypadku pozostałych osób, których dotyczy ta sprawa.

W tym zakresie Trybunał przypominał orzecznictwo, zgodnie z którym art. 20 TFUE stoi na przeszkodzie środkom krajowym, w tym decyzjom odmawiającym prawa pobytu członkom rodziny obywatela Unii, **których skutkiem jest pozbawienie obywateli Unii skutecznego korzystania z istoty praw przyznanych im w związku ze statusem obywatela.**

W niniejszym przypadku, ewentualny obowiązek opuszczenia przez matki terytorium Unii mógłby pozbawić ich dzieci skutecznego korzystania z istoty tych praw, zmuszając je do opuszczenia terytorium Unii, czego zbadanie należy do sądu niderlandzkiego. W celu oceny tego ryzyka należy ustalić, który rodzic sprawuje rzeczywistą pieczę nad dzieckiem i czy istnieje rzeczywisty stosunek zależności między dzieckiem a rodzicem będącym obywatelem państwa nienależącego do Unii. W ramach tej oceny organy muszą uwzględnić prawo do poszanowania życia rodzinnego oraz najlepszy interes dziecka.

Okoliczność, że drugi rodzic, będący obywatelem Unii, jest rzeczywiście zdolny i gotowy do sprawowania sam faktycznie na co dzień opieki nad dzieckiem, stanowi istotny element, który jednak sam w sobie nie wystarczy do stwierdzenia, że nie istnieje między rodzicem będącym obywatelem państwa nienależącego do Unii a dzieckiem taki stosunek zależności, że dziecko byłoby zmuszone do opuszczenia terytorium Unii, gdyby temu obywatelowi państwa nienależącego do Unii odmówiono przyznania prawa pobytu. Takie bowiem stwierdzenie musi opierać się na uwzględnieniu w najlepszym interesie danego dziecka wszystkich okoliczności danego przypadku, a w szczególności wieku dziecka, stopnia jego rozwoju psychicznego i emocjonalnego, siły związku uczuciowego dziecka zarówno z jego rodzicem będącym obywatelem Unii, jak i z rodzicem będącym obywatelem państwa nienależącego do Unii, a także ryzyka, jakie stanowiłoby dla równowagi tego dziecka rozdzielnie z tym ostatnim.

W odniesieniu do ciężaru dowodu, rodzic będący obywatelem państwa nienależącego do Unii musi przedstawić dowody umożliwiające przeprowadzenie oceny, czy decyzja odmawiająca przyznania mu prawa pobytu pozbawiałaby dziecko skutecznego korzystania z istoty praw związanych ze statusem obywatela Unii, zmuszając je do opuszczenia terytorium Unii.

Jednakże organy krajowe muszą zapewnić, aby stosowanie uregulowania krajowego dotyczącego ciężaru dowodu nie podważało skuteczności (*effet utile*) art. 20 TFUE. I tak organy krajowe muszą przeprowadzić konieczne dochodzenie w celu ustalenia, gdzie mieszka rodzic będący obywatelem tego państwa członkowskiego. Muszą one także zbadać, czy rodzic ten jest rzeczywiście zdolny i gotowy do sprawowania sam faktycznie na co dzień opieki nad dzieckiem. Poza tym organy te muszą zbadać, czy pomiędzy dzieckiem a rodzicem będącym obywatelem państwa nienależącego do Unii istnieje taki stosunek zależności, że decyzja odmawiająca temu ostatniemu przyznania prawa pobytu pozbawiałaby dziecko skutecznego korzystania z istoty praw związanych z jego statusem obywatela Unii, zmuszając je do opuszczenia terytorium Unii.

UWAGA: Odesłanie prejudycjalne pozwala sądom państw członkowskich, w ramach rozpatrywanego przez nie sporu, zwrócić się do Trybunału z pytaniem o wykładnię prawa Unii lub o ocenę ważności aktu Unii. Trybunał nie rozpoznaje sporu krajowego. Do sądu krajowego należy rozstrzygnięcie sprawy zgodnie z orzeczeniem Trybunału. Orzeczenie to wiąże w ten sam sposób inne sądy krajowe, które spotkają się z podobnym problemem.

¹ Dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich, zmieniająca rozporządzenie (EWG) nr 1612/68 i uchylająca dyrektywy 64/221/EWG, 68/360/EWG, 72/194/EWG, 73/148/EWG, 75/34/EWG, 75/35/EWG, 90/364/EWG, 90/365/EWG i 93/96/EWG (Dz.U. 2004, L 158, s. 77, i sprostowania Dz.U. 2004, L 229, s. 35, i Dz.U. 2005, L 197, s. 34).

Dokument nieoficjalny, sporządzony na użytek mediów, który nie wiąże Trybunału Sprawiedliwości.

[Pełny tekst](#) wyroku znajduje się na stronie internetowej CURIA w dniu ogłoszenia.

Osoba odpowiedzialna za kontakty z mediami: Ireneusz Kolowca ☎ (+352) 4303 2793